

RENAȘTEREA

„Iar cel ce va bea din
apa care i-o voi da eu,
nu va înseta în veac; ci
apa care i-o voi da eu se
va face întrânsul isvor de
apă săltătoare, spre viața
veșnică“.

Ioan 4, 14.

Organul Episcopiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului

Redactor: Prot. A. FAUR

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Malinovski Nr. 18.

IMPERATIVUL MORAL

Istoria neamurilor mărturisește neputința pământurilor de a înțelege eternitatea. Întâmplătoarele iluminări ale înșilor sau ale neamurilor nu fac decât să mărească desnădejdea universală, lăsând în cugete nostalgia ucigătoare după paradisul pierdut.

Este adevăr în deobște recunoscut că dorința „de mai bine“, trebuința de a afla armonia în diversitatea obositoare a faptelor curente, frământă închipuirea și martirizează entuziasmul nostru către idealitatea niciodată ajunsă, totdeauna râvnită. Intensitatea acestei tristeți lăuntrice este proporțională cu profunzimea trăirii și puterii de simbolizare, este direct proporțională „cu puterea duhului“ ce lucrează sau nu lucrează în noi.

Desuetudinea omului copleșit de incertitudinea mediului fecundează iedera disperării care crește fantastic, înlănțuind în marasm trupul și sufletul individual, ca și ființa colectivizată în neamuri. Înaintea unei astfel de stări, căile obișnuite — căile raționale, mijloacele produse de spiritul înlănțuit — nu pot fi folosite cu eficacitate: după simplu principiu că doctorul bolnav nu-și poate singur supraveghea și tamădui boala, mai ales când aceasta este primejditoare de moarte. Căile rațiunii suficiente nu pot avea vederea de ansamblu, nu pot să depășească dimensiunile creatorului lor — omul — și nu pot folosi mântuirii lui din disperarea neputinței. Impasul categoric, apare cronologic simultan cu ultimul efort ce face ființa înainte de cădere în neputința trupului, moartea sau neputința spirituală: păcatul.

Mănecând astfel de premise gânditorul ca și creștinul cu-cernic are prilej de deosebită tâlcuire.

Să fie oare ordinea socială fals fondată în întreaga ei desfășurare istorică sau veșnica nemulțumirea a spiritului uman este cercul vicios al eternului progres.

Nemulțumirea, dorirea „de altceva“ nu este oare un gest de introspecțiune reflexă cu care ființa este înzestrată de Creator pentru a putea vedea critic trecutul și a râvni logic idealul în viitor?

Vederea critică a faptelor este o simplă „taină“ creștină instituită și păstrată habotnic de o tagmă privilegiată pentru menținerea prestigiului și-a beneficiilor, sau este un proces natural, necesar și imperios a oricărei noțiuni de progres?

Studiul critic al naturii nu implică un auto-studiu la fel de critic? Ființa bio-psihică care cercetează, cântărește și dă sentințe de valoare asupra întregului cosmic, nu are ea însăși nevoie de o verificare critică a aparatului său spiritual? „Cântarul“ ei nu trebuie el însuși verificat dacă-și păstrează sensibilitatea balanțelor în raport cu etalonul universal a balanței?

În cazul nostru — spiritul critic — spiritul uman nu are și el nevoie de o verificare în raport cu etalonul constant al veridității și al cauzalității cosmice?

Cine va fi oare cântarul judecăților noastre de valoare? Valorile enunțante nu pot fi criterii nici premise pentru autenticitatea valorii etalon. O supra structură trebuie să intervină în constituirea judecății imutabile pentruca certitudinea să se poată constitui.

Lumea perceptibilă, a văzutei nu poate furniza certitudinea necesară siguranței noastre logice pentruca experiența, persuasiunea științifică și modalitățile convenționale cu care investigăm mediul înconjurător ne duc la diversitatea ordinii naturale și intenția naturală a spiritului uman de a focaliza, de a simplifica panorama nesfârșită a fenomenelor percepute este limitată. Limita acestui proces de unificare în varietatea infinită a naturii este situată la mare distanță de certitudinea idealizată monadic în

noțiunea de atom, ion sau altă denumire.

Deci nu lumea naturală poate furniza naturii noastre bio-psihice valoarea certitudine din și prin care să putem reconstitui viața în trecut și evoluția ei ideală în viitor.

Fără a fi tentați de comoditatea noțiunilor transcendente, fără a subevalua efortul laudabil a cercetătorului științific, fără a ne refugia — supuși din neputință — unui imperativ dogmatic, fără a renunța la efortul personal indispensabil mântuirii individuale, trebuie să recunoaștem necesitatea existenței categorice a imperativului transcendent pentru explicarea rânduieților din lumea nămenală, rânduieților din lumea văzutei.

La această concluzie ajunge atât omul religios cât și omul de profundă și sinceră cercetare științifică.

Omul religios, încadrat într-o ordine teistă primește prin educație finalul supremului efort de armonizare a antitezelor, recunoscând în Dumnezeu și prin Dumnezeu tot începutul, toată lucrarea și tot viitorul. Și după cum ordinea religioasă este mai apropiată de forma divină a creștinismului el primește în formă pură acest adevăr.

Omul neîncadrat într-o ordine religioasă dar profund frământat de nevoia de a ști și a armoniza primește acest adevăr după îndelung efort ajungând la aproximativ aceleași concluzii. El recunoaște nu atât neputința spiritului uman de a formula judecăți de valoare asupra întregului din care el însuși face parte, cât mai ales recunoaște profund și în piină tiradă de sinceră profesiune, că necunoscutul, intimitatea inexpugnabilă a naturii nu este un „ce“ ostil, cenzurat pentru vecie cunoașterii noastre. Din contră acest „ce“ intim este binevoitor ființei cercetătoare, cuprinde în sine orice intenționalitate utilă evoluției și printr-o armonie specifică sieși radiază în fiecare ființa ce-l cercetează ecoul unei beatitudini necunoscute până atunci. Intimitatea legii care

guvernează viața, după acești cercetători este *principiul armoniei universale* din care se exclud aparențele, se simplifică varietățile și se unifică idealitățile. Acest principiu al armoniei morale care concentrează în chip ideal nevoia de a ști și satisfacția de a fi aflat limanul limpezitor al vederii de ansamblu este similar cu noțiunea de *valoare morală*.

Valorile morale isvoresc din seva vieții pentruca să producă înflorescența supra-materială a binelui și a frumosului. Valorile morale sunt gesturi de depășire a comunului pe care evoluția creatoare a ființei le face în calea desăvârșirii sale. Valorile morale sunt cuprinderi ideale de intenționalitate și realizări pentru pregătirea ființei către cunoașterea în sine a „legii“ și săvârșirea ei din pasiunea desăvârșirii.

Dinvoluțiuni facultative, valorile morale au devenit imperative pentru orice ordine socială care ține seama de progres și cred în finalitatea superioară a genului uman. De aceea ordinile sociale lipsite de imperative morale sunt creațiuni hibride care nu pot fecunda armonia interindividuală, fiind astfel destinate degenerării sau cataclismului.

Legile sociale care stau la baza oricărui stat trebuie să se fundeze pe principiul armoniei morale care este catargul cu care evoluția omenirii se ancorează în eternitate. Lipsa principiului moral este sinonimă cu lipsa principiului armoniei. Ori ordinea socială lipsită de principiul armoniei este declanșare de impulsivități și contradicții destinate distrugerii.

Sub acest aspect principiul moral, din facultatea vieții devine principiul cauzal, imperativ categoric al armoniei universale atât pentru omul creștin cât și pentru eterogenii de bună credință.

Părintele GH. DEON

Mitropolitul Andrei Șaguna

— 100 ani intru sfințirea lui intru Episcop —

La Dumineca Tomii din acest an s'a împlinit tocmai un veac — o sută de ani — dela data când Andrei Șaguna, mitropolitul de mai târziu al Bisericii noastre ardelenne, a fost sfințit intru episcop pe seama Românilor ortodocși din Ardeal. Ziua această a chemat la lumină o prăsnuire măreață care s'a făcut la Sibiu și la Rășinari, adică în cetatea unde a păstorit și la locul unde Șaguna își doarme somnul de veci.

Erau de față trimișii clerului și ai poporului în Adunarea eparhială, popor din Sibiu, precum și credincioși ai parohiilor sibiene și al celor vecine cu Sibiu, veniți aici cu preoții lor. Guvernul țării a fost reprezentat prin dl prof. Ioan Nistor, secretarul general al Ministerului de Culte.

I. P. S. Mitropolit NICOLAE, înconjurat de P. S. Episcopi Nicolae Colan al Clujului și Dr. Nicolae Popoviciu al Oradiei, precum și de numeros sobor de preoți și diaconi, a slujit sf. Liturghie în catedrala mitropolitană frumos împodobită cu verdeață, după care a slujit și un parastas intru odihna Mitropolitului Șaguna.

După aceea I. P. S. Mitropolit NICOLAE a ținut cuvântarea de deschidere a Adunării eparhiale, în care a zugrăvit cu putere mai ales viața și faptele Mitropolitului Andrei Șaguna. El a lucrat mult pentru îmbunătățirea soartei Românilor ardeleni, așa cum și-a propus deodată cu sfințirea sa intru episcop prin cuvintele: „Tu Doamne — a zis el — știi că spre scopul meu a alerga doresc: pe Românii transilvăneni din adâncul lor somn să-i deștept și cu voie spre tot ce e adevărat, plăcut și bun să-i trag“. El a și făcut aceasta prin ostenitoarele drumuri la Viena și fiind „tot timpul în fruntea luptei unui popor asuprit împotriva unor categorii de asupritori“.

Acelaș lucru l-a urmărit Șaguna prin Biserică; școală și cultură. Căci „a sporit la număr mare și a organizat școlile populare, făcând din ele una din grijile de căpetenie ale preoțimii“. Deasemenea, prin întemeierea liceului dela Brașov, a gimnaziului dela Brad, a Reuniunii Meseriașilor din Sibiu, prin organizarea școlilor dela Sibiu pentru pregătirea preoților și învățătorilor și tot așa prin întemeierea „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“ (Astra—Sibiu).

Nu mai puțin însemnat este „Statutul Organic“ al lui Șaguna, în temeiul căruia clerul și poporul este chemat să lucreze frățește la buna orânduire a treburilor bisericesti. Iar reînființarea vechei noastre Mitropolii este o altă faptă însemnată a lui Șaguna. Pentru toate acestea, el s'a dovedit un adevărat „tată al poporului“.

P. S. arhieru-vicar Teodor a cetit apoi raport asupra lui Șaguna din partea Adunării eparhiale, iar dl prof. I. Nistor a vorbit din partea guvernului, arătând între altele, că Șaguna i-a îndrumat pe preoți „să îndrepte pașii poporului pe cărările înaintării în cultură și bună stare“. Sfaturile date de el atunci, rămân cu aceeași valoare și în vremea noastră.

„Până la ziua morții sale, 25 Iunie 1873, (Șaguna) a muncit pentru ridicarea nivelului economic și cultural al poporului, îndrumându-l spre îndeletniciri dela care până atunci a fost împiedecat: spre comerț, industrie și îndeletniciri intelectuale“.

„...Pentru strădaniile neconținute de ridicarea nivelului economic și cultural al poporului, pentru organizarea Bisericii ortodoxe din Ardeal, prin care a putut rezista acțiunii catolicizante, poporul îl stimează ca pe unul din cei mai mari ierarhi“.

Dl prof. I. Nistor a tras învățătura, că „scopul marelui Șaguna, de a deștepta din adâncul lor somn pe Români și a-i îndrepta spre tot ce este adevărat, bun și plăcut, deabia în zilele noastre este atins în toată mărimea lui“.

Mitropolitul Andrei Șaguna
In numele credincioșilor mireni a vorbit dl Dr. Gh. Preda.

După masă, la orele trei, s'a slujit, la mormântul dela Rășinari al Mitropolitului A. Șaguna, un parastas de către I. P. S. S. Mitropolit Nicolae și soborul arătat mai sus. Și acolo sau rostit cuvântări cuprinzătoare

Cuvântarea D-lui Prof. I. Nistor Secretar General al Ministerului Cultelor, cu prilejul sărbătoririi Mitropolitului Andrei Șaguna

Vorbind din partea Ministerului Cultelor, la ședința comemativă a Adunării Eparhiale dela Sibiu, D. Prof. I. Nistor, Secretar general al aceluia Minister, a evidențiat întreita semnificație a zilei de 9 Mai. În primul rând, în această zi se împlinesc 71 ani dela proclamarea independenței și suveranității Statului român. Tot în această zi se împlinesc trei ani dela victoria asupra fascismului german și 100 ani dela sfințirea intru episcop a lui Andrei Șaguna, pe seama Eparhiei ortodoxe din Ardeal.

Deoarece venirea marelui Arhieru la conducerea Eparhiei ortodoxe a Ardealului a avut loc în vremuri de frământări sociale asemănătoare celor din zilele noastre, D. Prof. I. Nistor analizează mai întâi organizarea socială și problemele ce frământau popoarele din fosta Austro-Ungarie în secolul al XIX-lea, arătând condițiunile umilitoare în care a găsit Șaguna pe viitori săi păstoriți.

Trecând apoi la înfățișarea vieții și faptelor marelui Mitropolit, D-sa a spus următoarele:

Născut în anul 1808 dintr'o familie de negustori macedoneni, Șaguna a trebuit să cunoască de timpuriu aceleași lipsuri, nevoi și asupriri de care sufereau Români din Imperiul austro-ungar în genere, Tatăl său, Naum Șaguna, ruinat materialicește și sărăcit, în nădejdea unei salvări a situației, trecu în 1814 la catolicism cu cei trei copii ai săi:

despre vlădica Șaguna. Intre altele I. P. S. Mitropolit Nicolae a spus: „Am venit la mormântul lui, ca să-i mulțumim pentru toată truda, pentru toată munca, pentru toată jertfa pe care a adus-o pentru înălțarea Bisericii și pentru fericirea și prosperitatea poporului, pe care l-a păstorit cu o dragoste neîntrecută. Am venit să-i făgăduim că-i vom păstra moștenirea nestricată; Biserica cu tradiția, cu drepturile, cu misiunea ce o are în mijlocul poporului“.

P. S. Nicolae Colan al Clujului a rostit de asemenea cuvânt de pomenire, arătând că „Șaguna a fost un om al lui Dumnezeu și un om al poporului: un om al lui Dumnezeu, fiindcă Lui și-a închinat toată viața; un om al poporului, fiindcă lui iarăși și-a dăruit toată viața. De aceea, după ce a trăit o viață plină de roduri bogate din dulceața cărora gustăm și astăzi, a dorit să fie înmormântat aici ca și după moarte să fie în mijlocul poporului său drag pentru care și-a cheltuit viața“.

Iar P. S. Dr. Nicolae Popoviciu al Oradiei a arătat câtă luptă a dus Mitropolitul Șaguna pentru unirea Românilor într'un singur Stat și pentru înălțarea Bisericii. De aceea „în istoria oricărui alt popor, Șaguna de mult ar fi fost între sfinți, el, în a cărui inimă a ars atât de viu și de puternic iubirea de neam și de ortodoxie. Cu puterea aceasta, care niciodată nu cade, și-a slujit Biserica și neamul până la sfârșit. Și o mai mare iubire nimenea nu poate avea decât să-și pună sufletul său pentru prietenii și pentru frații săi“.

In seara aceleași zile, în catedrala mitropolitană din Sibiu, pomenirea Mitropolitului Șaguna a fost cinstită printr'un concert religios bogat și printr'o cuvântare din partea C. ierodiacon Dr. Nicolae Mladin.

Din „Lumina Satelor“

Avreta, Ecaterina și Anastasiu, care mai târziu a luat numele de Andrei.

Numai datorită strădaniilor vrednicei mame, Anastasia Șaguna, care prin stăruințe irezistibile a câștigat în 1816 dreptul de a rămâne lângă copiii săi, se datorește scăparea acestor copii din mrejele catolicismului. Anastasia Șaguna a știut să influențeze atât de puternic pe fiii săi, crescuți în spirit catolic, încât cei doi băieți, îndată ce au ajuns la majorat au revenit la religia ortodoxă.

Nici mitropolia sârbească din Carloviț, în timpul cât a servit ca profesor la Vârșet, nu l-a putut influența pe Șaguna și n'a putut sădi în sufletul său alte interese, decât acelea ale ridicării economice și culturale ale bisericii pe care a fost chemat să o conducă.

În 1846, la 28 Iunie, arhimandritul Andrei ajunge vicar episcopesc la Sibiu.

Încă în același an, în calitate de vicar emite circulara din care reiese un program social și pedagogic de ridicarea a nivelului economic și cultural al poporului, prin exemplul premergător al preoților, pe care îi îndrumă să îndrepte pașii poporului pe cărările înaintării în cultură și bună stare.

Sfaturile date preoțimii de vicarul de atunci nu-și pierd valabilitatea nici în zilele noastre. Sunt actuale îndemnul către preoți de a se feri

de cercetarea cârciumelor; de a un lua pentru slujbe decât „sâmbria legiuită“, la „câștig spurcat“ să nu râvnească iar la cei săraci să slujească „inzadar“, adică gratuit, căci pentru această osteneală mare plată va avea în ceruri. Cu învățătorii și cântăreții să trăiască în dragoste și bună înțelelere, unindu-și puterile intru învățătura tinerimii.

În primele zile ale lui Dec. 1847 a avut loc la Turda alegerea de episcop în scaunul vacant dela Sibiu. Protopopii, care îl considerau sârb, nu l-au copleșit cu voturile lor, ei simpatizând mai mult pe cei doi nepoți ai răposatului Episcop Vasile Moga, pe Ioan Moga și pe Moisa Fulea. În urma favorului de care se bucura la curtea din Viena, împăratul confirmă în scaunul de episcop pe Andrei Șaguna la 5 Febr. 1848.

În circulara dată, cu această ocazie noul ierarh și-a arătat atașamentul către popor prin cuvintele: „Tată zic să fiu, și încă odată zic, tată să fiu în înțelesul cel adevărat“.

Momentul mare pe care îl sărbătorim astăzi este cel al sfințirii sale intru episcop, sfințire ce s'a săvârșit la Carloviț de către mitropolitul sârb Iosif Raiacici la 30 Aprilie 1848 în Dumineca Tomii.

În cuvântarea rostită cu această ocazie noul episcop spune dela început. „Se cere dela mine, ca prin ocârmuirea mea să se pună în lucrarea reînvierea diecezei noastre transilvane și ca reînvierea aceasta să corespundă trebuințelor bisericii, mântuirii poporului și spiritului timpului“.

Iar după ce aduce mulțumiri autorității de stat și celei bisericesti de încrederea acordată, își încheie cuvântarea cu fraza care cuprinde un întreg program de muncă:

„Tu doamne știi, că spre scopul meu a alerga doresc: pe Românii transilvăneni din adâncul lor somn să-i deștept și cu voia către tot ce este adevărat, plăcut și bun să-i trag...“

Și într'adevăr până la ziua morții sale 25 Iunie 1873, a muncit pentru ridicarea nivelului economic și cultural al poporului îndrumându-l spre îndeletniciri dela care până atunci a fost împiedecat: spre comerț industrie și îndeletniciri intelectuale.

În vederea acestui scop Șaguna a creat școli primare confesionale școli secundare, comerciale, teoretice normale și teologice.

Episcopia a ridicat-o în 1864 la rang de Mitropolie, scoțând biserică ortodoxă română ardelenă de sub supremația mitropoliei sârbești; iar prin „statutul organic“ i-a dat o organizare democratică.

Pentru strădaniile neconținute de ridicare a nivelului economic și cultural al poporului, pentru organizarea bisericii ortodoxe din Ardeal, prin ea a putut rezista acțiunii catolicizante, poporul îl stimează ca pe unul din cei mai mari ierarhi

Iubiți ascultători,
Dela Șaguna și până astăzi starea de lucruri în domeniul social și politic s'a schimbat fundamental. Prin lupte continue poporul de iobagi din Ardeal și-a câștigat libertatea completă.

Astăzi, după trei ani dela înfrângerea fascismului cotropitor și după răpunerea uneltelor interne ale imperialismului, toate piedicile puse în fața propășirii poporului nostru sunt înlăturate. În Republica Populară Română toate forțele creatoare deslănțuite sunt în slujba ridicării nivelului economic, social și politic al maselor muncitoare care au fost ținute în bezna sărăciei și a întunecului veacuri de-a rândul.

Biserica ortodoxă română, biserica majorității populației Republicii noastre populare, se bucură de completă libertate de organizare. Ea nu are a se teme de nicio asuprire din partea altei biserici.

Biserica nu mai are de luptat cu o organizație de stat îndreptată împotriva ei și a enoriașilor săi. Ea are alături de ea o organizație socială care depune tot efortul pentru ridicarea nivelului economic și cultural al acestor enoriași.

Scopul marelui ierarh Șaguna, de a deștepta din adâncul lor somn pe Români și a-i îndrepta spre tot ce este adevăr, bun și plăcut, deabia în zilele noastre este atins în toată amploarea lui.

Iată de ce, astăzi, cler și mireni, uniți într'un înalt sentiment de patriotism adevărat și atotcuprinzător, datori sunt a munci fără preget pen-

tru întărirea Republicii noastre dragi și pentru ridicarea standardului de viață materială și spirituală a poporului precum și spre îndreptarea privirilor tuturor cetățenilor, nu spre Roma papală, nici spre Apusul imperialist, ci spre consolidarea Republicii noastre populare în alianță cu popoarele iubitoare de Pace și libertate.

Cuvântarea dl prof. I. Nistor, secretar general la Ministerul Cultelor substanțială, documentată și fundamentată științific, reprezintă pe lângă o clarificare a operei lui Șaguna și un omagiu al Guvernului pentru memoria ierarhului care a fost un adevărat „tată al poporului”. Căci așa cum precizează Dl. I. Nistor, scopul lui Șaguna abia în zilele acestea a fost atins în toată amploarea lui.

(După „Telegraful Român”)

Cuvântarea P. S. Nicolae al Clujului

Ne-am adunat în priajma acestui mormânt atât de scump inimilor noastre ca să prăznuim după cuviință împlinirea unui veac de când neuitatul și marele Mitropolit Andrei a fost sfințit întru Episcop la Karlovitz. Astăzi se împlinesc 100 de ani de când la slujba sfințirii a rostit memorabilele cuvinte după care pe Români ardeleni voia să-i scoată din adâncul întunericii în care erau să-i îndrumeze spre tot ce este adevărat, spre tot ce este bine și bine plăcut lui Dumnezeu. Recitându-i de curând cuvântarea aceasta, mi-am dat seama că programul ei era atât de cuprinzător încât se spărie gândul, după zisa cronicarului, când cântărește greutatea și largimea lui. Mă întreb cu dumneavoastră cum de a îndrăznit, oricât de învățat a fost, să rostească aceste cuvinte și să-și ia o sarcină ca aceasta de a scoate un neam întreg din robie și întunericii și a-i deschide drumul libertății și luminii? Și mi-am dat răspunsul că nu se explică astfel decât prin puterea unei credințe nesdruncinate în Dumnezeu și din puterea unei iubiri nemărginite către popor.

Voind să-i cuprind, toată personalitatea lui, nu pot ajunge la alta încheiere decât că a fost un om al lui Dumnezeu și un om al poporului. Un om al lui Dumnezeu, pentru că în legea Lui sfântă s'a botezat și în Biserica dreptmăritoare a fost crescut de credincioasa sa maică Anastasia. Un om al lui Dumnezeu, pentru că și-a cheltuit zilele și nopțile tinereții pentru cinstirea Lui, adunând învățatură multă și credință multă. Un om al lui Dumnezeu căci pentru El s'a călugărit ca să ajungă Episcop și Mitropolit și în felul acesta să și închine toate puterile Părintelui'cresc. Un om al lui Dumnezeu a fost în întregime, căci altfel n'ar fi îndrăznit să spună că de s'ar naște de 100 de ori tot preot s'ar face.

Dar Șaguna a fost și un om al poporului. Din dragostea către acest popor s'a dus la adunarea cea mare de pe câmpia Libertății, ca să o prezideze și să se ia hotărâri cu adevărat decizive pentru soarta neamului românesc din Ardeal. Pentru poporul pe care l-a iubit atât s'a ostenit să înființeze școli populare și secundare. Din dragostea pentru luminarea lui a înființat tipografia și librăria Arhidiezană și a scos „Telegraful Român”. De dragul poporului pe care voia să-l ridice la o viață mai bună și să-i ferească, a alergat când la Cluj când la Budapesta, când la Olmütz, când la Viena. Nu cruța nici o osteneală, nici o sdroabă, nici o fertfă ca să se poată apropia de idealul ce l-a mărturisit la sfințire și să scoată neamul din robie. Din dragostea pentru popor a înfiin-

țat fundații și a luat odată o hotărâre pe care un știu dacă vrem alt conducător de neam ar fi fost în stare s'o ia. Șaguna, au spus unii, a fost omul Împăratului. În măsura în care va fi fost, a făcut-o ca să împlinească programul său uriaș, ca să înalțe poporul la lumina Libertății. În 1863 Împăratul îl cinstește cu titlul de senator de drept. Șaguna a refuzat să primească și a păstrat cu iubire mandatul de deputat în dieta din Cluj, pe care i l-au dat Românii din cercul Săliște. Cumpăniți valoarea acestei fapte, cumpăniți-o mai ales în lumina vremii de atunci.

Șaguna a fost un om al lui Dumnezeu și un om al poporului: un om al lui Dumnezeu, fiindcă Lui și-a închinat toată viața; un om al poporului, fiindcă lui iarăși și-a dăruit toată viața. De aceea după ce a trăit o viață plină de roduri bogate, din dulceața cărora gustăm și astăzi a dorit să fie înmormântat aici, ca și după moarte să fie în mijlocul poporului său drag, pentru care și-a cheltuit viața.

În doxologia noastră cântăm Măntuitorului: Slavă Ție celui ce ne-ai arătat nouă lumina. Aceste cuvinte, coborîndu-le la măsura omenească, le putem rosti și atunci când ne aducem aminte de viața și realizările marelui Mitropolit, zicând: Slavă Ție celui ce ne-ai arătat lumina.

În Epistola către Evrei, ap. Pavel ne îndeamnă să ne aducem aminte de mai marii noștri. O facem cu toată pietatea și făgăduim că vom încerca să îndeplinim și partea a doua din îndemnul Apostolului: Uitați-vă la viața lor cum s'a săvârșit și păstrați-le cu sfințenie și vrednicie credința.

Cu această făgăduială, închei cuvântul de pomenire rostit în numele clerului și poporului din eparhia Clujului, mulțumind I. P. S. Sale că mi-a făcut duioasa bucurie duhovnicească de a mă pofti la acest praznic luminat.

Din cuprinsul praznicului duc acasă vestea că legea lui Șaguna trăiește, ea este vie, s'a sălășluit adânc în sufletul poporului și de acolo nimeni n'o mai poate smulge. Această lege și duhul celui ce-a făurit-o și ne-a dăruit-o nouă, ne vor călăuzi în viață pentru ca toți, cler și popor, într'o sfântă împreunare, cum a dorit-o Mitropolitul Șaguna, să fim folositori poporului credincios și să dăm slavă Dumnezeului părinților noștri, care s'a milostivit de ne-a trimis un asemenea Arhieru.

Toate lucrurile ține-le la oarecare distanță, numai sufletul apropie-l cât mai mult de Dumnezeu.

† GHEORGHE ȘTEFAN

În ziua de 7 Mai a c. a încetat din viață, la Brașov, bunul creștiu, vrednicul episcop, și unul din mecenajii sfintei noastre biserici, Gheorghe Ștefan. Reprezentant de elită al comercianților din Brașov, s'a impus în mijlocul lor prin jertfelnicie pentru instituțiile religioase și culturale.

Numele lui stă scris între binefăcătorii și ctitorii multor lăcașuri sfinte, cum sunt bis. din Vlădeni Blumăna Brașov, Catedrala din Caransebeș, bis. Sf. Nicolaie, pentru pictură, bis. din Sovata, Maglavit, capela Internatului A. Șaguna, Mân. Afteia, bis. din Budila, pe care le-a ajutat în construcție sau renovare cu odăjdii, candelă, icoane, sau bani.

În chip cu totul deosebit și-a arătat dragostea sa față de biserica din Brașov Cetate, al cărei devotat episcop a fost, vreme de 15 ani, și căreia i-a lăsat pe lângă odăjdii, icoane, candelă, prapori etc, două imobile în centrul orașului, unul cu destinația de-a fi o primă intrupare a gândului de-a se construi în centrul orașului o biserică mare, fiind astfel primul ctitor al Sionului așteptat; al doilea cu gândul să se facă un cămin pentru elevi săraci și meritoși dela lic. „Andrei Șaguna”.

Dragostea lui pentru biserica și-a arătat-o și față de sfânta episcopie a Vadului, Feleacului și Clujului pe care, cu o înțelegere creștinească a pus-o în posesia unui frumos imobil la Sovata-Băi donându-i „Vila Marioara” care va deveni, după donatorului drept Reșidența de vară a P. S. Sale Episcopului acestei eparhii.

Dar personalitatea episcopului Gh. Ștefan nu se caracterizează numai prin astfel de fapte de o mărime excepțională. Ea e asemenea unei icoane lucrată în mozaic la care fiecare colț, e o minune de frumusețe.

Pentru cine l-a cunoscut de aproape, știe că inima acestui om, mic de stat, muncitor din zi și până noaptea, singuratic și sever cu sine însuși, era o comoară de bunătate și jertfelnicie pentru alții. Nu este sărac să-i fi cerut și să nu-i dat, n'a fost bolnav de pe la cine știe ce sanator, care să-i fi scris și să nu-i fi trimis odată cu ruspunsul și bani: n'a fost om care să strige în durere și el să nu-l fi ajutat. Iar casa lui a fost cu adevărat „Casa de oaspeți din Ierihon”. În ea erau adăpostiți aproape totdeauna rudeni, prieteni, cunoscuți și străini, deopotrivă și cu egală dragoste, și nu odată mâncarea lui era împărțită frățeste, ori dată în întregime celor flămânzi și goi. Căci adormitul în Domnul era cu adevărat un erou al milei.

Cu Gheorghe Ștefan pleacă din această viață un exemplar rar și pilduitor de creștin, un devotat episcop, și un mare binefăcător al bisericii noastre, un prieten la celor mulți și lipsiți. S'a sfârșit din viață în săptămâna luminată după învierea Domnului, căci plină de lumină i-a fost viața; în ziua Isvorului Tămăduirii pentru credință și jertfelnicie. Fie ca amintirea lui să rămână plină de lumină și generatoare de fapte pilduitoare. Odihnească în latura celor drepti.

Prohodirea s'a săvârșit, Duminecă în 9 Mai, de către un sobor de 12 preoți, în frunte că Păr. Consilier A. Nanu, delegatul I. P. S. Mitropolit Nicolae. În numele Episcopiei Vadului Feleacului și Clujului ca delegat al P. S. Sale Episcopului Nicolae, a relevat meritele adormitului în Domnul Pr. Dr. V. Coman, care a vorbit și în numele Consiliului parohial ca paroh al locului, iar în numele comercianților a vorbit dl R. Florea. Preot V. Coman

CONFERINȚE RELIGIOASE

Cronică misionară

În zilele de 9 Aprilie până la 9 Mai Păr. Protopop Stavrofor Al. Svetlov misionar Eparhial, a vizitat parohiile contaminate de secretari din Protopopiatul Alba. Atât Păr. ad. Prot. Puia cât și clerul tractului au făcut tot ca misiunea antisectară a misionarului să aibă împreunări cât mai potrivite pentru lucru.

Parohienii au fost anunțați din vreme. Parohiile vizitate au fost Alba-Iulia I, Tăuți, Ampoia, Metes, Poiana, Păcliaș, Alba Iulia II, Acmaru, Sarcășu și Blandiana. În total a ținut 33 prelegeri misionare. Temele cele mai reclamate de parohii spre a fi citite au fost: „Biserica și caractererele ei, Cinstirea Icoanelor și Crucii, Spovedania, Împărtășania, Proroci și prorocii și vorbirea în limbi etc. Ședințele misionare se țineau nu numai în sărbători ci și în zilele de lucru. Seara la 8^{1/2} în zi de lucru sute de credincioși veneau să asculte prelegerile misionare. Mai multe mii de creștini au asistat la aceste adunări misionare. La încheierea conferințelor în parohii, credincioșii și-au exprimat cuvioasa mulțumire față de P. S. Episcop Nicolaie Colan și Părintele misionar, ce și-a pus toată râvna pentru a-i întări în credință. Conferințele erau însoțite de cântări bisericesti* și ostășești executate de toți credincioșii. Au fost distribuite credincioșilor broșuri antisectare.

Asemenea vizitații misionare ar trebui extinse în toate protopopiatele eparhiei, întru cât sunt de mare folos.

Conferința preoțească a tractului Reghin

Îndătinata conferință de Primăvară a preoțimei tractului Reghin, s'a ținut anul acesta în frunțașă parohie Deda, în ziua de 18 Aprilie.

Zi de măreață sărbătoare pentru suflarea românească a acestei frumoase comune depe valea Mureșului de sus și chiar a comunităților ortodoxe din apropiere, care aflaseră de bună vreme despre această întrunire de aleasă zidire sufletească.

Încă din ajun, aspectul sărbătoresc își făcuse apariția. În frunte cu vrednicul lor paroh, Păr. M. Grecu.

Chemării duiosului dangăt de clopot dela ceasul Vecerniei, i-au răspuns un impresionant număr de inimi setoase de mântuire.

Păr. Arghir Oprea din Pietriș, a rostit în cadrul Vecerniei, meditația despre Sf. Mărturisire, arătând cu multă simțire, puterea lucrativă a acestei Sf. Taine, spre al căreia isvor de tămăduire, cheamă prin duhovnicești îndemnuri, toate sufletele.

În dimineața zilei conferinței, începând dela orele 7, se continuă mărturisirea credincioșilor, până la ceasul Utreniei. Pălcuri, pălcuri, dedeni, — și amestecându-se printre ei, Români din toate satele din apropiere — se îndreptează tăcuți spre Casa Domnului.

Sf. Liturghie este săvârșită în sobor de toți cei 18 preoți, în frunte cu P. C. Protopop Teodor Ciceu, răspunsurile fiind date de admirabilul cor țărănesc al parohiei Deda, instruit și dirijat de vrednicul învă-

țator-director *E. Ionescu*, cor ce poate sta cu toată demnitatea alături de corul oricărei catedrale orășenești.

La priceasnă a predicat *Păr. Ioan Hoța* din Stânceni, despre Sf. Împărășanie.

La „Fie numele Domnului“, *Păr. Prof. T. Ciceu*, cu binăcunoscuta-i măiestrie, a talmăcit apoi cuvintele Evangheliei zilei, arătând că greșita credință a Evreilor, aceea că Iisus este, sau vrea să fie un rege pământesc, credință ce a stăpânit multă vreme chiar și inimile Apostolilor, determinând pe cei doi fii ai lui Zevedeu să adreseze învățătorului nețeleapta cerere de a sta, unul de-a dreapta și altul de-a stânga Sa întru Împărăția Sa. Credința aceasta mai trăiește și astăzi și că deseori ni-se potrivește și nouă, celor de acum, cuvintele Domnului: „Nu știți ce cereți“. Și noi cerem dela Dumnezeu mulțime de bunuri ale vieții acesteia pământescă, nimeni auzind vreodată rostite din gură de creștin al acestor zile, vreo rugăciune de felul acesta: „Doamne scoate-mi în cale un flămând pe care să-l satur, un cerșetor pe care să-l miluiesc; ori „Dă-mi Doamne înțelepciunea care să-mi lumineze mintea de a-mi împărți avuția la săraci; sau: „Dă-mi Doamne o suferință, care să mă învețe a Te cunoaște pe Tine“. Nu. Acestea nu le cerem nici noi, deși s'ar cădea să le râvnim, în locul celorlalte, pentru întronarea în lume a acelei Împărății

a iubirii, pe care o vrea Dumnezeu între noi; a acelei Împărății, în care să nu mai fie nici rob, nici slobod; nici slab, nici puternic, nici bogat, nici sărac; nici slugă, nici stăpân.

A urmat apoi Maslul de obște, săvârșit de 14 preoți, în frunte cu *P. C. Păr. Protopop*, un număr de peste 300 credincioși, primind cu vădită bucurie, ungerea cu untul de lemn sfințit.

De ale Marți, s'a grijit pentru toți oaspeții Dedei, parohul local, *Pr. M. Grecu*, după a căruia bună tocmeală s'au aflat de față la masa comună toți reprezentanții autorităților locale. Faptul acesta trebuia remarcat, întrucât a prilejuit rostirea unor edificatoare cuvinte din guri laice, cărora le-a răspuns *P. C. Protopop* și alți preoți din asistență. *Di A. Bogdan* primpretor, *E. Ionescu* inv.-dir., și *Dr. Oct. Todoran* medic, din partea laicilor, *P. C. Prot. T. Ciceu*, *Pr. Cunescu*-Idiciu, *Pr. Pop-Gurghiu*, *Pr. Sălăgean*-Idicel, din partea preoților; iar la urmă *Păr. gazdă Grecu*, luând cuvântul, au arătat prin cuvinte chibzuite, că rolul înalt pe care l-a avut Biserica ardeleană în dezvoltarea vieții românești de-alungul veacurilor, îi asigură și pe mai departe deosebita cinstire și neprecupețitul ajutor din partea tuturor, înspre împlinirea permanentei sale misiuni.

Pr. Gh. Pop

CRONICA EVENIMENTELOR

INTERNE

15 Mai, când s'au împlinit 100 de ani dela adunarea de pe Câmpia Libertății, la Blaj s'a ținut o mare întrunire la care au luat parte mai mulți reprezentanți ai guvernului în frunte cu *Di primministru Dr. Petru Groza*, apoi vlădici ai Bisericii ardelene, popor muncitor dela sate și orașe.

Se știe că înainte cu 100 de ani, 40.000 de țărani români s'au adunat pe Câmpia Libertății și au cerut drepturi și libertate împotriva clasei stăpânitoare de atunci, care îi ținea în neagră iobăgie. Vorbirile rostite în acest an, — 15 Mai 1948 — au arătat la ce a dus lupta pornită atunci de țărani pentru câștigarea libertății și a drepturilor pe seama celor ce erau mereu apăsați și umiliți, iobăgia este acum numai o amintire tristă iar țărănimea muncitoare este liberă și stăpână pe ogorul muncit de ea de mii de ani.

I. P. S. S. Nicolae Mitropolitul Ardealului a rostit cu acest prilej o inimoasă cuvântare chemând întreaga națiune română la înfrățirea credinții și la lupta pentru bunăstarea tuturor.

BISERICESTI

Noul Patriarh

În ziua de 24 Mai c. s'a ales noul Patriarh al Bisericii ortodoxe române în persoana *I. P. S. S. Iustinian Marina*.

Cu prilejul sărbătoririi a 100 ani dela sfințirea întru Episcop a Mitropolitului *Andrei Șaguna*, *di prof. Ioan Nistor*, secretarul general al Ministerului de Culte, a spus și următoarele:

„Biserica ortodoxă română, Biserica majorității populației Republicii noastre populare, se bucură de completă libertate de organizare. Ea nu are a se teme de nicio asuprire din partea altei biserici.

Biserica nu mai are de luptat cu o organizație de stat îndreptată împotriva ei și enoriașilor ei. Ea are alături de ea o organizație socială care depune tot efortul pentru ridicarea nivelului economic și cultural al acestor enoriași“.

Prăsnuirea dela Mănăstirea Brâncoveanu. An de an, în Vinea luminată, închinători cucernici își îndreaptă pasul către Mănăstirea dela Sămbăta de sus, în ziua „Isvorului Tămăduirii“. Anul acesta, numărul acestor închinători a fost de câteva mii și au venit acolo din satele învecinate, dar și din altele mai depărtate, ca să primească dar din darul sfinților.

I. P. S. Mitropolit Nicolae, înconjurat de clerul mănăstirii și de alți peste douăzeci de preoți și diaconi, a început slujirea sf. Liturghii la altarul ridicat în mijlocul pădurii de fag. Miile de credincioși au ascultat-o cu toată cuviința, iar corul din Făgăraș, condus de *di prof. Roșeală*, a cântat răspunsurile în chip măestrit.

După sf. Liturghie, cel dintâi cuvânt de învățătură l-a ridicat *I. P. S. Mitropolit Nicolae*, mănecând dela cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos: „Dacă însetează cineva, să vină la mine și să bea“ (*Ioan 7, 37*).

Încă și alți slujitori au ridicat apoi cuvânt de creștinească învățătură și între ei: *prot. Dr. Stăniloae*, *prot. A. Nanu*, *prot. T. Ciocănelea*, *ieromonahii Arsenie*, *Serafim* și *Mihail*, *ierodiaconul N. Mladin* și *prot. Gh. Secaș*.

S'a slujit apoi sf. Maslu, iar *I. P. S. Mitropolit Nicolae* a slujit sfeștania la „Izvorul Tămăduirii“, după care a sfințit „Fântâna cea frumoasă“ orânduită în mijlocul grădinii de pomi.

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 1953/1948.

Comunicat

Toți salariații Eparhiei noastre cari au semnat legitimațiile pentru Institutul General de asigurare în vederea ajutorului de 5%, pentru toți membrii familiei, ne vor trimite imediat câte 25 lei de fiecare legitimație semnată, Secretariatului Eparhial. Ultimul termen, 25 Mai a. c.

Cluj, la 10 Mai 1948.

NICOLAE

Episcop

C. Hașcău

secretar

Nr. 2182/1948.

COMUNICAT

Aducem la cunoștința celor interesați că examenele de capacitate (cvalificație) preotească ordinară se va ține în Cluj în zilele de 25—26 Iunie 1948.

Pe lângă studenții absolvenți ai Academiei Teologice din Cluj din anul acesta se pot prezenta și absolvenții (hirotoniți sau nehirotoniți) de alte școli superioare teologice dacă doresc să ocupe în mod definitiv o parohie în Eparhia Clujului.

Cererile se înaintează Consiliului Eparhial până cel mult la 20 Iunie a. c.

Cluj, din ședința Consiliului Eparhial dela 6 Mai 1948.

NICOLAE

Episcop

Const. Hașcău

secretar

Nr. 1337/1948

AVIZ

Invităm Cucernici Preoți să binevoiască a nota pe cuponul Cecului-când trimit bani-ce destinație au, pentru a se putea conta unde își au destinația până vine raportul în scris.

Consiliul Eparhial

Nr. 1886/1948.

Circulară

Onor. Minister al Cultelor cu adresa Nr. 4538/1948, ne aduce la cunoștință că Banca Națională a României în urma stabilizării monetare, prin o lege specială și-a schimbat Regulamentul de funcționare avut. Astfel a fost autorizată să garanteze restituirea economiilor depuse la anumite bănci, cu începere de 15 August 1947 și să stabilească condițiile de amănunt pentru primirea, restituirea și contabilizarea depunerilor spre fructificare pe livrete de economii. Iar printr'un Jurnal al Consiliului de Miniștri, Banca Națională a României a fost autorizată să primească ea însăși depuneri spre fructificare pe livrete și economii.

În acest scop Banca Națională a României va folosi Agențiile pe care le înființează în toate comunele principale din țară precum și Sucursalele existente.

În baza cadrului legal, împreună cu normele date de Banca Națională a României, oferă depunătorilor pe livrete de economii următoarele avantagii:

— garanția de restituire dată de B. N. R., — dobânda de 5% la vedere și 6% pentru minimum 90 zile, — dobânda se calculează din ziua imediat următoare depunerii, — scutire de orice impozite, taxe și spese prezente și viitoare, — secretul depunerilor, depunerile nu pot fi propriete sau urmărite.

Persoanele fizice și juridice au libertatea deplină să aleagă institutul de credit din cele garantate de B. N. R. la care vor să facă depunerile lor. Suma minimă ce poate fi depusă pe un livret de economii este de 100 lei, eliberându-se în mod gratuit livret de economii. Aceeași persoană poate avea mai multe livrete la aceeași bancă sau la alte bănci diferite, dar garantate de B. N. R.

Livretele pot fi: la purtător, nominative, nominative plătibile la purtător și cu condițiuni speciale de retragere după cererea depunătorului.

Depunerile și ridicările se pot face la orice ghișeu al oricărei bănci garantate de B. N. R. și nu numai la ghișeul bancii unde s'au depus.

Capitalizarea dobânzilor se face anual la 31 Dec. Pentru această operațiune depunătorii vor prezenta livretele anual între 1 Febr. și 31 Martie, la Centrala sau Sucursala institutului emitent pentru înscrierea dobânzilor.

Suma minimă ce poate fi retrasă pe un livret este de 100 lei. Sumele retrase nu mai ptimesc dobânzi din ziua ridicării lor dela ghișeu.

Detalii se pot primi dela B. N. R. și Sucursalele ei precum și dela institutatele de credit cu depuneri garantate de B. N. R.

Îndrumăm Cucernica noastră Preoți ca prin predici ocazionale să lămurească obștea, iar Oficiile parohiale să-și depună sumele ce le au neadmițându-le să păstreze în casele lor decât maximum 500 lei. — *P. C. Protopopi* cu ocazia inspecțiilor vor controla și pe cei remitenți îi vor raporta spre sancționare.

Cluj, din ședința Consiliului Eparhial dela 28 Aprilie 1948.

NICOLAE

Episcop

C. Hașcău

secretar

Nr. 137/1948.

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroh la Războieni-Cetate, parohie de cl. I., tractul Turda, vacantă prin pensionarea titularului, se publică concurs, cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în „Renașterea“.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Nebugetară.
2. Casă parohială constatătoare din 4 camere și bucătărie, supraedificate și grădină de circa 2 jug.
3. Sesie parohială de 28 jugăre arător și fânaș.
4. Venitele stolare benevole după serviciile prestate.

Candidații își vor înainta în termen legal, cererile Veneratului Consiliu Eparhial, însoțite de prealabila aprobare de candidare dela *P. S. S. Episcopul Nicolae* și se vor prezenta cu incuviințarea noastră în parohie, spre a face cunoștință cu parohienii.

În înțelegere cu Consiliul parohial din Războieni-Cetate, în ședința din 4 Mai 1948.

Aurel Gliga, protopop.

Nr. 2199/1949. Aprobare.

Cluj, din ședința Consiliului Eparhial ținută la 12 Mai 1948.

NICOLAE

Episcop

Const. Hașcău

secretar

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj